



ASIA	Luonnonsuojelulain 39 §:n rauhoitussäännöksistä poikkeaminen lepakoiden osalta
VIREILLETULO	7.2.2023
HAKIJA	Luonnontieteellinen keskusmuseo PL 17 00014 Helsinki
YHTEYSHENKILÖT	Jari Valkama jari.valkama@helsinki.fi Eeva-Maria Tidenberg eeva-maria.tidenberg@helsinki.fi
HAKEMUS	<p>Luonnontieteellinen keskusmuseo anoo kunnioittavasti, että seuraaville henkilöille myönnettäisiin lupa poiketa luonnonsuojelulain 39 §:n 1 kohdan kiellosta ja ottaa sen piiriin kuuluvista lepakoista näytteitä tutkimustyötä varten Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueella.</p> <p>Lupaa haetaan seuraaville henkilöille: FT Veronika Laine (rengastaj numero 2980) FM Tanya Troitsky (suorittanut rengastustentin), Laineen ohjauksessa</p> <p>Luvan tarve liittyy Tanya Troitskyn väitöskirjatutkimukseen, jonka tarkempi tutkimussuunnitelma on hakemuksen liitteenä.</p> <p>Tutkimusta varten horrostavista lepakoilta kerätään talvella pyyhkäisy-näytteet kyynärvarsista ilman että niitä käsitellään muuten tai siirretään sijoiltaan. Myös horrostuspaikasta otetaan pyyhkäisynäyte esimerkiksi seinästä. Näytteenoton yhteydessä kerätään tarpeelliset oheistiedot (lepakkolaji, sijainti horrostuspaikassa, lämpötila jne.). Näytteitä kerätään lähinnä Virolahdella ja Miehikkälässä Salpalinjan kohteissa, mistä tunnetaan useita lepakoiden talvehtimispaikkoja.</p>

24.2.2023

Tavoitteena on kerätä 1.3.2023 alkaen näytteitä seuraavasti:

- 10–15 vesisiipasta
- 10–15 iso-/viiksisiiipasta (koska lepakoita ei käsitellä, tunnistaminen jää sukutasolle)
- 10–15 korvayököstä
- 10–15 pohjanlepakosta

Pyyhkäisynäytteiden keräämisen horrostavilta lepakoilta ei ole todettu vaikuttavan lepakoiden selviytymiseen ainakaan Yhdysvalloissa (Kilpatrick ym. 2020).

Näytteenoton tarkoitus on selvittää, suojaako ihon mikrobiomi lepakoita vaaralliselta whitenose syndrome -sienitaudilta horroksen aikana. Tautia aiheuttavaa sientä (*Pseudogymnoascus destructans*) esiintyy koko Euroopassa ja ilmastonmuutoksen edetessä olosuhteet taudin puhkeamiselle kasvavat myös Suomessa (Blomberg ym. 2022, jätetty arvioitavaksi). Tutkimustulosten avulla voidaan edistää lepakoiden suojelua ja jopa kehittää potentiaalisia hoitokeinoja WNS-taudille. Siten näytteenoton aiheuttamat hyödyt ovat suurempia kuin sen aiheuttamat mahdolliset lievät haitat.

Toiminnassa noudatetaan lepakoiden pyydystystä ja merkintää koskevia ohjeita, jotka Ympäristöministeriö pyysi museota laatimaan EUROBATS-sopimuksen Resoluution 4.9 mukaisesti. Ohjeistusta päivitettiin 3/2022 ja toimitettiin kaikkiin ELY-keskuksiin.

Museon käsityksen mukaan näytteidenkeruu ei tutkimussuunnitelman mukaisesti toteutettuna vaaranna lepakoiden suotuisaa suojelun tasoa, eikä käytössä ole muuta tyydyttävää ratkaisua vastaavan tiedon saamiseksi.

Lupaa anotaan ajalle 1.3.2023–31.12.2025.

Näytteidenkeruu halutaan aloittaa heti päätöksen tultua mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

24.2.2023

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Oikeudelliset lähtökohdat

Suomessa esiintyvät lepakot ovat luonnonsuojelulain (1096/1996) 38 §:n nojalla koko maassa rauhoitettuja eläinlajeja. Lisäksi lepakot kuuluvat luonnonsuojeluasetuksen 23 §:n mukaan luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettuihin luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV (a) mainittuihin lajeihin.

Luonnonsuojelulain 39 §:n 1 momentin mukaan rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla on kiellettyä.

Luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen lajien osalta luonnonsuojelulain 39 §:n kiellosta luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla.

Luontodirektiivin mukaan poikkeuksen lajin rauhoitussääntöihin voi myöntää, jos

1. Muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole, ja
2. poikkeus ei haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, ja
3. poikkeamisen perusteena on jokin seuraavista syistä
 - a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojeleminen ja luontotyyppin säilyttäminen;
 - b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäiseminen, joka koskee viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta;
 - c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskeva tai muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;
 - d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoitukset ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavat lisääntymistoimenpiteet, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen;
 - e) tarkoin valvotuissa oloissa tapahtuva valikoitu ja rajoitettu kyseisten lajien yksilöiden ottaminen ja hallussapito kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

24.2.2023

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää Luonnontieteelliselle keskusmuseolle luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentin nojalla luvan poiketa Suomessa esiintyvien lepakkolajien osalta luonnonsuojelulain 39 §:n rauhoitussäännöksistä hakemuksen mukaisesti tutkimustarkoituksessa tehtävää näytteenottoa varten. Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Luvan nojalla saa häiritä Suomessa esiintyvien lepakkolajien yksilöitä ottamalla niistä hakemuksen mukaisesti pyyhkäisynäytteen. Horrottavia lepakoita ei saa näytteenoton yhteydessä siirtää tai muuten käsitellä.
- 2 Lupa saavat käyttää Veronika Laine ja Tanya Troitsky.
- 3 Lupa käytettäessä on noudatettava luonnontieteellisen keskusmuseon ohjeita (Ohjeistus lepakoiden pyydystämiseen, rengastukseen ja muuhun merkintään, 2022, EUROBATS-sopimus, Resoluutio 4.6).
- 4 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
- 5 Luonnonsuojelualueilla toimittaessa tulee tarpeen mukaan hakea erillinen lupa rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen.
- 6 Tutkimusta suoritettaessa tämä lupa on pidettävä mukana ja näytettävä vaadittaessa.
- 7 Hakijan tulee toimittaa vuosittain vuoden loppuun mennessä Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (kirjaamo.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi, viitteeksi KASELY/261/2023) selvitys luvan käytöstä. Selvityksestä tulee ilmetä tutkimuksen lajikohtaiset yksilömäärät ja näytteiden keruupaikat.
- 8 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Luvan voimassaolo

Lupa on voimassa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimialueella 1.3.2023–31.12.2025.

Päätöksen perustelut

Hakemuksen mukainen tutkimus lisää tietoa lepakoiden ihon mikrobiomista. Tutkimustulosten avulla voidaan edistää lepakoiden suojelua ja mahdollisesti kehittää potentiaalisia hoitokeinoja whitenose syndrome -taudille. Lajin tutkimustarkoitus on luontodirektiivin artiklan 16 (1) mukainen syy poiketa lajin tiukasta suojelusta. Tiedossa ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua vastaavan tiedon saamiseksi. Luvan mukainen toiminta ei ole olemassa olevien tietojen perusteella aiheuta haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämiselle.

24.2.2023

Päätöksen voimaantulo

Päätöksen täytäntöönpanon lykkääntyminen vaarantaisi tutkimuksen tarkoituksenmukaisen toteuttamisen. Päätöksen täytäntöönpanoa ei siten voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Kaakkois-Suomen ELY-keskus päättää edellä mainitun johdosta lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n 3 momentin nojalla, että tätä päätöstä on noudatettava mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 38 §, 39 §, 49 §, 61 §

Luonnonsuojeluasetus (160/1997) 23 §, liite 5 (521/2021)

Euroopan Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (92/43/ETY)

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2023 (1357/2022)

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Komission tiedonanto: Ohjekirja luontodirektiivin mukaisesta yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta. Bryssel 12.10.2021.

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä, puh. 029 5029 121, sähköposti pyry.makela@ely-keskus.fi

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt luonnonsuojelun asiantuntija Pyry Mäkelä ja ratkaissut alueidenkäyttöpäällikkö Pertti Pertola.

24.2.2023

LIITE		Valitusosoitus
SUORITEMAKSU		Luonnonsuojelua edistävään tutkimus- tai opetustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.
JAKELU	Päätös	Hakijalle Sähköisesti ilman saantitodistusta
	Tiedoksi	Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto Kaakkois-Suomen poliisilaitos Haminan kaupunki Imatran kaupunki Kotkan kaupunki Kouvolan kaupunki Lappeenrannan kaupunki Lemin kunta Luumäen kunta Miehikkälän kunta Parikkalan kunta Pyhtään kunta Rautjärven kunta Ruokolahden kunta Savitaipaleen kunta Taipalsaaren kunta Virolahden kunta Suomen luonnonsuojeluliiton Kymenlaakson piiri ry Etelä-Karjalan luonnonsuojelupiiri
		Sähköisesti

Tämä asiakirja KASELY/261/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/261/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Mäkelä Pyry 24.02.2023 10:17

Ratkaisija Perttola Pertti 24.02.2023 10:21